

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpisane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Nášega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1., 2. oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Kranjska politika. — Začetek boja. — Politične vesti. — Štajersko: Razno. — Kranjsko: Deželna zveza za tujski promet — in tujski promet na Kranjskem. Razno. — Raznoterosti. Podlistek: Usoda. — Slike iz župnišča.

Kranjska politika.

II.

V prvem članku smo opisali taktiko S. L. S., ki jo zasleduje v svoji politiki na Kranjskem s pomočjo vlade in Nemcev. Vlada ji gre v vsakem oziru na roko in v zvezi z Nemci je tudi dobila premoč v deželnem odboru. Naš namen ni pogrevati prejšnje politično stanje, ko je S. L. S. kričala in vpila proti napredni stranki, češ da ima zvezo z Nemci. Danes je sama le potom zveze z Nemci prišla na krmilo in posledice te zveze se večkrat očitno prikazujejo.

Izrekli smo dvom, ali je taktika in celo politično delovanje S. L. S. za stranko samo koristno ali ne. To se bo pokazalo in prepričani smo, da se bo vse to ravnanje bridko maščevalo nad stranko.

Stranka izrablja svojo moč za malenkosti in njena politika se ubija v takih neznatnih stvareh, ki postanejo končno smešne. Ko je šlo za imenovanje finančnega ravnatelja na Kranjskem, se je ves aparat, ves vpliv zastavil v to, da se ni imenoval domačin, ki ni pristaš stranke, pa tudi ne njen nasprotnik. Stranki je ljubši vsak drugi, magari da pride protestantski Nemec, samo da potem reče: Nismo hoteli in nismo, naša volja se mora zgoditi! Stranka bo, kakor so izjavili njeni voditelji, vedno gledala nato, da ne pride na nobeno vodilno mesto na Kranjskem, bodisi pri državnih ali avtonom-

Usoda.

Novela. Spisal Josip Premk.

II.

V zgodovini Bonifacijevega življenja, od njegovega rojstva do sedmega leta, ni nič vevrednih dogodkov.

Ko je toliko zrastel, da je tekal po vasi, je bil navadno pri učitelju, ki je dečka zelo ljubil, dasi Svetogorčani niso vedeli, odkod ta ljubezen.

Učitelj je bil namreč rodom prav iz svetogorske vasice, in z Manico sta si nekoč, ko je bil on še dijak, ona pa pri svoji materi, ki je kmalu nato umrla, povedala nekaj jako lepega.

Ako povem, da je to bilo na večer, ko je bila vasica že ovita v lahen somrak in sta stala za visokim plotom roko v roki, prikrita radovednim pogledom, je menda vse razumljivo. Kaj takega se zgodi vsak dan in ni prav nič zanimivo.

To pa se je zgodilo že pred štirimi leti. Vendar se je učitelj Jurij tistega trenutka še prav živo spominjal, posebno zaradi tega, ker je bila njegova žena prava pokora: dolga, suha in kozava, a imela je lepih deset tisočakov, kar je za začetnega slovenskega učitelja prav toliko kot milijon.

nih uradih, napreden Slovenec, protežirala bo rajši tujce. Ali misli s tem vplivati na uradništvo, da pojde z njo? V tem se zelo moti, kajti napredne stranke prav povsod imajo najboljšo zaslombo v uradništvu.

Drug tak slučaj je glede vladne podpore za po suši prizadete kmetovalce. Prav nič se ne čudimo, ko pride do razdelitve podpor, da bo vlada lepo postavila „Zvezo slov. zadrug“ v kot in ji ne bo pustila nikake ingerence pri dotični akciji. Saj smo slišali izjavo deželnega odbora in bogve, kako se strankini voditelji zdaj za kulisami trudijo, da bi se vsa akcija poverila „Zadružni zvezi“, ker bodo potem rekli: Vidite, vse to smo mi izposlovali in kdor dobikaj podpore, se mora le nam zahvaliti. Liberalna stranka nima nikake moči več, od nas je vse odvisno: življenje in smrt kranjskega kmeta.

Za take malenkosti se torej stranka peha na vse pretege. Toda za res važne stvari, s katerimi bi Slovenci kaj pridobili bodisi na gospodarskem ali na kakem drugem polju, za to stranka nima časa, svoje moči popolnoma absorbira v domačem boju, v „kranjski“ politiki. Ko imamo takorekoč klerikalno osrednjo vlado, bi bilo stranki na vsak način lahko, sempatja pridobiti za Slovence kako mrvice z vladne mize. Novo ministrstvo za javna dela nima niti enega uradnika Slovenca in tu bi se, če ima S. L. S. kaj vpliva, lahko doseglo za Slovence nekaj mest. Toda stranka le tedaj pritisne na vlado, če hoče doma na Kranjskem pokazati svojo moč, bodisi da je dotična stvar potem še tako malenkostna.

Na škodo drugih res važnih stvari porabi S. L. S. vladne koncesije za dosego malenkostnih zadev, ki so same na sebi neznatne, toda kažejo

Poleg tega je obdarila božja previdnost ženo učitelja Jurja, ki je imel tedaj šele štiri-dvajset let, tudi s to nehvaležno nagrado, da je štela celih osem let več kot Jurij. Kdo bi mogel torej še govoriti o učiteljevi ljubezni do njegove ženske Danice? —

Imel je učitelj Jurij dovolj vzroka, da se je spominjal Manice, ki v žepu sicer ni imela ničesar, a toliko več v svojih velikih, višnjevih očeh, v katerih je videl nekaj učitelj vsa sveta nebesa.

Zato je imel mali Bonifacij pri njem kaj varno zavetišče. Tudi žena Danica ga ni sovražila, a toliko ljubezni mu vendar ni izkazovala, posebno zvečer ne, ko ga je morala že pozno v mraku postaviti pred vrata.

Mali Bonifacij pa je seveda tudi imel toliko treznega premisleka, da je znal dobro razločevati Koemurjeve žgance od učiteljevih potic in prve kaj rad prepuščal Koemurjevki sami, ki se ni mogla načuditi učiteljevi ljubeznivosti do dečka.

Včasih je to učiteljevo postopanje tudi malce razjezilo soprogo Danico, in Jurij, ki se seveda ni hotel izdati, jo je potolažil s kratkim: „Saj je vendar revček in hvaležen nama bo nekaj.“

In tako se je nadaljevalo mesec za mesecem in potekla so leta, ko je dovršil Boni-

v luči krajske politike strankino moč, deloma v slepilo lastnim pristašem, katerih politično obzorje obsega „Domoljuba“ in kvečjemu še „Slovenca“, deloma kot strašilo omahljivim pristašem nasprotnih strank, češ zdaj vidite, da moremo le mi kaj doseči, pridite, pridite k nam!

Nekateri so že prišli, nekateri še pridejo: liberalci, Nemci, socijalni demokratje (pa še hudi) in drugi, ki iščejo polne jasli. Dobrodošel je vsakdo, za vero se ga ne vpraša, ta je v kranjski politiki prišla z dnevnega reda in izgubili so se nekdanji pridevki „katoliški“, tako pri oficijalnem naslovu stranke kakor pri drugih organizacijah. Krščansko v zvezi s socijalnim se še sempatja kje sliši. Vidimo torej nove pristaše, kako mahajo in trobijo v vrstah pristašev S. L. S.; nekateri povešajo še oči, ako so preveč izpostavljeni radovednosti svojih prejšnjih somišljenikov, drugi so pa že ves sram izgubili in ne reflektirajo več, da bi se jim pripisovala kakšna nepotrebna lastnost, ki se ji pravi značajnost!

Kadar bo S. L. S. slavila kako obletnico, naj napravi razstavo značajev in videli bomo tako zbirko, ki je cel svet ne zmore. Kaj so kameleoni in drugi taki tiči, videti bi bilo take eksotične prikazni, ki bi ne vzbujale samo zanimanja in smeha, ampak n a r a v n o s t g n u s.

Sree nas preveč boli, da bi mogli resno razmotrivati današnjo vzgojo političnih značajev. Morali smo te nečedne stvari vzeti od smešne strani, ker se človek najrajši izogne že od daleč umazanostim in ne govori rad o njih. Mi starejši, ki smo priča vsem dogodkom zadnjega časa, razmotrivamo lahko mirno in se zgražamo, toda kaj bo z našo mladino, kakšni značaji po-

facij vaško normalno in je začel Jurij misliti, kako bi spravil nadarjenega Bonifacija, ki je bil prvi izmed učencev — v mestne šole.

In zopet je bila Bonifaciju sreča mila.

Tedaj je umrl oče učiteljeve žene Danice, ki je bil železniški postajenačelnik in zapustil vse imetje edini svoji hčeri, ker drugih sorodnikov ni imel. In ta dedščina ni bila majhna, ampak lepa kopica tisočakov, katerih ni bil učitelj Jurij nič manje vesel, kot njegova žena.

Zato je stal pred šolo nekega jesenskega dne župnikov koleselj in okoli je stalo mnogo Svetogorčanov.

Bonifacij je odhajal v mestne šole.

Svetogorčani, ki so bili jako pobožni in bogaboječi verniki, ki so radi dajali mile darove in pomolili pri vsaki procesiji rožni venec, so bili Bonifaciju vendar zavidni. Pa kako tudi ne. Marsikateri možakar, ki je stal med njimi, je imel svojega paglavca, ki je bil na veliko njegovo žalost obdarjen le s toliko bistrumnostjo, da je vedel po štiriletnem obiskovanju vaške šole, da se piše tenko gor in debelo dol, da je na svetu le en Bog, ki pa je na čuden način sestavljen „iz treh božjih person.“ Da, marsikatera mamica, ki je posedala v svojem hlevu nekaj repov več kot kajzarica Koemurjevka, je upala, da bode sinček, ki je vendar za vse tako „brihten“, storil dobro in bo proslavil sebe in

stanejo naši sinovi, ko imajo v političnem življenju take vzore? Politična značajnost vpliva na značaj vobče in po vzorih današnjih dni se morejo vzgojiti le hinavci v javnem in zasebnem življenju in zdelo se bo le kot bajka naši mladini, ko bo slišala o kremen-značajih.

Začetek boja.

(Dalje.)

Mi duhovniki bi lahko mnogo, mnogo več dosegli, ako bi že vendar odložili staro šaro predsodkov, ki nimajo nič opraviti z vero. Da le duhovnik ne počenja nenravnega, da le ne uganja smešnega čudaštva, pa je dobro. Sicer naj se mu glede na privatne razmere pusti prostost. Ne pa siliti ga, da bi moral imeti tako uravnano kuhinjo, kakršna je mogla in morala biti ob graščinskih časih.

Škofu Missiji gotovo ni bilo znano, kako je prelat Flis novomašnikom vcepljal svoje predsodke, potem ko prelat F. ni bil več semeniški duhovni vodja: Bilo je tudi v drugih rečeh večkrat tako, da škof Missia ni izvedel vsega.

Novomašniki so pri prelatsu F. delali neko izkušnjo iz dušnega pastirstva. Pri izkušnji jim je prelat F. govoril o tem, kako naj se duhovnik vede do svoje služkinje. Da si sme mašnik njetiti žensko, kakršnokoli hoče, to je bila podlaga govora, to se je presumiralo, kot samoumevno. „Ampak le ne s kuharico se skup voziti, ali voziti se celo tako, da bi oba sedela na zadnjem sedežu kočije, da bi med njima stala lovska puška ter da bi pred njima sedel pes!“ Samo tega ne! Drugo je pa vse dobro.

Torej glede na tako važno točko se novomašniku pove nekaj, kar je ironija in parodija najresnejših narodovih nazorov!

Prelat F. je sam zase dober mož. Misel ima samo v molitvi in v ničemer drugem. A žal, živi v času, ki je pol tisočletja za sedanjostjo in za marsičem drugim tudi. Kajti če se hoče govoriti po pravici, se mora reči: Nobenemu času in nobenemu kraju ni primerno in nikdar ni primerno bilo, da bi moški živel z nesorodnico brez priče „im gemeinschaftlichen Haushalt.“

Zato je tekom poslednjih deset let pretnog duhovnik prišel v silno mučne položaje glede na farovške ženske posle. Če je imel tako kuharico, kakor prelat F., je bil v nevarnosti, da ga ali prelat F. ali kak Flisov nasprotnik ne udari. Ako je duhovnik živel tako, da se mu ni ničesar moglo očitati, je bil še bolj v nevarnosti. Teh reči bi jaz ne pisal, ako bi jih ne bil sam izkusil več kot enkrat. V tem oziru smo tako daleč, da niti monsignor, ki ima vendar že kaj imena, ni varen, ako ne živi „im gemeinschaftlichen Haushalt.“ To je grozno! Monsignor Zupančič bi bil še danes predsednik „Tiskov-

nega društva“, ako bi bil imel takšno kuhinjo, kakor prelat Flis. Ampak monsignor Zupančič je imel staro postrežnico, ki je stregla tudi drugim, in s katero monsignor Zupančič ni živel „im gemeinschaftlichen Haushalt.“ Stara je pa vsaka sitna. Zato mlado in staro ne gre vkup. Spravili so torej monsignorja Zupančiča iz službe predsednika „Tiskovnega društva“, misleč, da se bo potem izselil iz šenklaškega farovža, in da bo šla stara postrežnica z njim vred iz stolnega župnišča. A mladi se tudi včasih uračunajo. Monsignor Zupančič je res šel iz šenklaškega župnišča ven — — toda svojo staro postrežnico je pustil notri, mlajšim v poduk in kratek čas . . . . Da le more star mož imeti toliko humorja!

Seveda so bila razen tega tudi politična nasprotja med monsignorjem Zupančičem in vikarjem Smolnikarjem. Ampak glavno je bilo to, da se monsignor Zupančič ni hotel oprijeti nazorov prelata Flisa, kar se tiče farovških kuharic. Vikar Smolnikar je pa z ozirom na prelata Flisa moral ravnati tako, kakor je ravnal.

Tako-le je. Tako daleč smo. Zato mladi duhovniki zdaj sami več ne vedo, kaj je prav in kaj ni prav glede na farovške ženske posle. O vsem tem lahko pišem, ker Flisovim pristašem ne more nihče očitati kaj nenravnega, pregrešnega. Ampak tako ni, kakor bi moralo biti. In to je dosti. Prišlo pa je vse odtod, da prelat Flis ni razumel škofa Missijo. —

Na vsak način je zanimivo, da moremo med protivnike dr. Mahničevega duha šteti one duhovnike, ki v svoji preveliki vnemi za vero še celo nezdrave duhovske predsodke smatrajo kot nekaj svetega. Skrajno značilno!

Ko opisujem dr. Mahničeve nasprotnike, moram zopet in zopet navesti ime dr. Frančiška Lampeta. Dr. Mahnič je mandral po vrtu slovenske poezije, da je nazadnje celo polje slovenske književnosti bilo takšno, kakor bi se bila po njem valjala čreda slonov. Ni bilo škoda, da je povaljal trnje. A cvetlice bi bil pač smel pustiti.

Ravno dr. F. Lampe je najbolje vedel, kakšna škoda se dela s takim valjanjem. Kako se je ubogi dr. Lampe trudil, da bi pri mladem „Dom in svetu“ vzgojil pesnikov in pisateljev, ki bi ne bili nasprotni veri. Tu je hipoma vstal dr. Mahnič s kritiko, ki je morala ubiti tudi najbolj vernega pesnika in pisatelja. Za književno šolo, ki se je zbirala okrog dr. F. Lampeta, je bil dr. Mahničev nastop silno nevaren. Škodoval je pa dr. Mahnič sploh celi književnosti. V boju Muze ali utihnejo, ali pobesnijo. Pri nas se je v nekaterih strokah književnosti zgodilo prvo, v ostalih drugo.

Glede na pripovedne spise, zajete iz kmetškega življenja, smo zdaj srečno vnovič tam, kjer smo bili pred dvajset leti. Pojavljajo se

gali svoje brezlistne veje pod nebo, ki je bilo prepreženo z lahnimi meglicami. Solnce je sijalo leno, nič več tako ognjeno, ko v vročem poletju, ohladili so se njegovi žarki, ko nekdanji vroči poljubi sedaj že dvajset let poročenega učitelja Jurija.

Vasica je bila tiha, ker je bilo na večer. Tam pri cerkvi je zalajal župnikov pes, da je oplašil jato vrabcev, ki so kričali na cerkvenem obzidju.

Pod lipo ob šoli pa sta sedela učitelj in njegova žena Danica, ki je bila ovita v dolgo mantiljo kakor v zimi in žalosten in bled je bil njen obraz.

Ob njeni strani je sedel učitelj Jurij in si gladil polno brado kot govornik, kadar je v zadregi in ne ve naprej; včasih se je ozrl po strani na njeno upalo, bledo lice, pobrskal z nogo po pesku in zakašljaj, kot da mu ne ugaja ta tišina, ki je zavladata med njima.

„Jurij, zdi se mi, da te kmalu zapustim,“ je izpregovorila žena po precej dolgem molku, a njen glas je bil pridušen in ko je hotela še nekaj povedati, se ji je izvil iz prsi cvileč vzdih in temna rdečica ji je udarila v lice.

„Čuješ, Danica, hladno je in lahko ti škoduje ta jesenski zrak. Pojdiva notri,“ ji je navsveoval Jurij, a ona je odkimala.

namreč zopet pisatelj, ki v romanih in drugih pripovednih spisih slikajo kmeta kot sirovino. To je vse že enkrat bilo pri nas. Tiste, ki so nekdanj kmeta risali na tak način, je dr. Mencinger osmešil s svojim „Cmokavzarjem in Ušprno“. A sedaj se pojavlja nov rod pripovednih pisateljev, spadajočih v isto šolo. Ne bom navajal imen časopisov, v katerih izhajajo pripovedni spisi kanibalskega škvarta. Čemu? Kanibalski način pisanja je tak, da ga je lahko zaslediti.

Te vrste pisatelji si dajejo izpričevalo o pisateljski nezmožnosti, ker opisujejo, česar ne razumejo. Kmetovo življenje samo na sebi ni nič bolj prozaično, kot življenje kateregakoli drugega stanu. In kmet sam na sebi ni nič bolj podel, kot drugi ljudje. Svoje posebne navade ima. Ali bolj prav rečeno: Slovenski kmet ima neko posebno kulturo, ki je popolnoma identična s kulturo kmetškega stanu vseh ostalih evropskih narodov.

Ne more drugače biti.

Ljudje, ki imajo enako delo, enak duh, in zato tudi enako skromno stanovanje pa obleko, nujno pridejo do tega, da imajo enak način življenja, enake običaje, ter da se naposled enakost pokaže celo v načinu izražanja in kretanja.

Opazuješ na primer poljskega ali češkega kmeta, ki pride o posebni priliki v mesto: Popolnoma tako se obnaša, kakor bi dejal, da je doma izpod Utika ali iz Bizovika. Ravno tako gestikulira, ravno tako govori, ravno tako se izraža. Razložek je samo, da je jezik drugi.

To je posebna kultura, ki se že zato ne sme zaničevati, ker je razširjena po celi Evropi. Že njena razširjenost priča o njej, da ni lokalna sirovost, ampak kaj drugega.

Med kmetško in mestno kulturo je isti razložek, kakor med pisano planinsko trato in umetnim cvetličnim vrtom. Oboje je lepo. A vsako v drugem pomenu. Kdor se je naveličal cvetne planinske trate, temu se umeten vrt zdi lepši. Meščan pa, ki je svojih parkov sit, da jih ne mara več videti, se ne more nadiviti lepotam preprostih planinskih travnikov in pašnikov.

To je ves razložek. Ni druge razlike, kot tista, ki je med naravnim in umetnim sploh. Pri meščanu je vse umerjeno, vsaka guba na obleki, vsaka stopinja, vsaka kretnja z glavo, z obraznimi mišicami, z očmi, z rokami. Pri kmetu je vse naravno.

Človek, ki pri vsakem koraku primerja, kako bo stopil, se zdi silno smešen. Kmet se pomilovalno ozira na meščana, ki ima s samo hojo toliko skrbi, kot kmet s celo svojo kmetijo. Meščan se pomilovalno ozira na kmeta, ki — vsaj po meščanovih mislih — niti hoditi ne zna.

„Lepo je tako na večer pod to lipo; samo zdi se mi, da cvetja, ki vzevete prihodnje leto, jaz ne bom več trgala . . .“

Zopet je pokašljaj učitelj, ker mu je bilo bridko; zato je skušal počasi napeljati govor na drugo stvar.

„Danica, ti vidiš vse pretemno! Prav gotovo še ozdraviš!“ Očividno pa sam ni verjel svoje trditve. Zato je hitro vprašal: „Ali si že prebrala današnje Bonifacijevno pismo?“

„Ne!“

Učitelj Jurij je pomežiknil, ji položil desnico okoli pasu in jo lahno privil k sebi.

„Revica,“ je izpregovoril zamolklo in jo poljubil na čelo.

Danica je zavzdihnila in se ozrla na jesensko nebo in se siloma malce nasmehnila.

„Ti, Jurij, ako umrjem, ali se bodeš še ženil?“

Trepetajoč je bil njen glas in veliko ljubezni je bilo v njem.

„Ne, Danica,“ ji je odgovoril počasi, a oči je uprl v tla, ker se je sramoval, da je izustil laž. —

„Saj ti ne verujem, Jurij! Nikdar ti ne morem tega verovati. Ti, ki si še mlad, komaj štirideset let imaš, poln življenja, da bi ostal sam. — O, kako kruti ste možki! Včasih vzljubite, sami ne vedoči zakaj, a že čez hip

vso rodovino. Veselja in blaženosti polna bi bila njena duša, ko bi mogla kdaj gledati svojega sinka tam pred altarjem, povzdigajočega s snežnobelimi rokami božje telo. — Pa vrag ga vzemi, niti toliko se ni priučil, da bi znal godeve v pratiki gladko brati! A Ermanov Bonifacij, ki je bil rojen v grehu in je njegova mati bogve kakšna, ta se popelje v mesto, da postane mogočen gospod in bo morda kdaj bolj bogat ko vsa Svetagora.

In pred šolo je stal koleselj in položili so vanj nekaj Bonifacijevih stvari, — nato sta prišla učitelj in Bonifacij.

Učitelj se je smehljaj, a Bonifacijevu lice je bilo resno. Ko je stopil v koleselj in sedel poleg učitelja, se je vendar ozrl po zbranih, potem pa se je nasmehljaj . . .

Nato je učitelj povzdignil bič in udaril po konju.

„Z Bogom, Bonifacij!“ je zaklicala za njim učiteljeva žena Danica.

Kocmurjevka mu je zamahnila z roko, a Bonifacij je že izginjal za žitnim poljem, hiteč svojemu življenju nasproti . . .

III.

Tiha jesen je ležala nad svetogorsko vasico. Polje je stalo golo, vrhovi dreves so dvi-

Naravno ali umetno, oboje je samo na sebi enako lepo. V umetnih oblikah se ravno tako lahko razvija podlo življenje, kot v naravnih. Ljudje, ki se naravno obnašajo, so ravno tako zmožni plemenitih misli in čuvstev in dejanj, kakor osebe, pri katerih je vsaka kretnja in beseda umerjena.

To je kanibalsko naziranje, ako kdo meni, da je vsa kultura samo v umetnih kretnjah in umetnih izrazih. Tako misli zamorec. Ko si črnc prihrani nekoliko denarja, si kupi lepo evropsko obleko, svetel cilindar, zalo paličico, si prižge smodko in začne hoditi po ulicah natančno tako fino, kakor najelegantnejši beli gigerl. Včasih še fineje. Črni mož misli, da bo kultura še večja, ako bo nekoliko pretiraval. Zakaj pa ne, če je vsa kultura res samo v kretnjah?

Da je lepo vsa ko življenje, ki je preodeto s finimi oblikami, to je kanibalski nazor. Da je grdo vsa ko življenje, ki je oblečeno v naravne, neumerjene oblike, to je kanibalsko estetično naziranje. Zato je dr. Mencinger trdil, da je zgodba „Cmokavzar in Ušprna“ vzeta iz zgodovine kanibalov.

Kmetskega življenja naj nikar ne opisuje, kdor ga ne pozna, kdor išče na deželi samo podlih prizorov.

Kako je v kmetski občini vse zvezano s sorodstvom, svaštvom, botrinjo, pobratimstvom, z vplivom neobhodno potrebnih obrtnikov, s kupčijskimi stiki in — z dolgovi. Sorodstvo, ki se imenuje dolg, je navadno močnejše, kot krvno sorodstvo! Pri krvnem sorodstvu govori srce, pri denarnem sorodstvu želodec. Kolikor je glas srca nežnejši, toliko je krik želodca silnejši. In kako je na deželi vsaka občina tudi nekoliko preprežena s sovraštvi, katerim je dostikrat težko najti vzrok! Kar je za kakega vaščana sreča, je najmanj za enega sovaščanov nesreča. Vsaka dobra kupčija, vsaka bogata ženitev ali možitev utegne povzročiti sovraštvo. Še lažje nastane sovraštvo, ako treba šteti denar za kako občinsko potrebo, katere vsi ne umejo,

Sovražniki v takem slučaju takoj začno tvoriti dve stranki, katerih vsaka je sestavljena iz raznih krvnih in denarnih sorodstev.

Življenje posamnikov in rodbin, ki so z nebrojnimi vezmi spojene med seboj, to je življenje v pravem pomenu besede! Sliki, zajeti iz razmer kmetske občine, mnogo bolj pristojna ime slika iz življenja, kot podobi, v kateri nam je umetnik naslikal meščana z vsem, kar meščana obdaja. Pripovednemu pisatelju se bo v njegovem pesniškem poletu mestni izobraženec videl kakor vrtnica, katere veje so vse skrbno obrezane, ki je rahlo a trdno privezana h kolčku, ki stoji osamljena sredi svoje oplete, gladke gredice. Na deželi živeči prosti otrok narave pa se bo takemu pisatelju zdel kakor

se ohladite in prva, ki vam pride čez pot, je odnesla seboj vse vaše srce. Glej, Jurij, vedno sem molčala in v tem molku sem trpela, trpela kot le more trpeti žena, ki ve, da je mož ne ljubi in mu je samo v nadlego. Vse mi je znano, Jurij! Nisem lepa, kakor so druge, ki že s svojo lepoto, ako ne z blagim srcem, vežejo moškega na se — vsaj nekaj let —. O, jaz te nisem mogla osrečiti niti za hip! Čemu bledeš, Jurij? Odkritsrčna hočem biti vsaj enkrat, da boš vedel, da sem te bolj ljubila, kot bi te in te bo še katera druga — —“

„Ne govori, Danica! To ni resnica, ti pretiravaš!“ je zajecal Jurij, ki je občutil pretrpko resnico njenih besed. „Molči in ne vznemirjaj se brez vzroka!“

„Ne, govoriti hočem, Jurij! Daj mi roko — tako —!“

Držala je s tresočimi rokami njegovo desnico in nadaljevala s pogledom, uprtim na večerno nebo.

„Glej, dvajset let bo že poteklo, odkar sem postala tvoja žena. Ako sem okusila kak lep trenutek, se imam zahvaliti tebi. — O, kako živo se spominjam tistega jutra, ko sva stopala med rosnim poljem tiha, brez besed! Hotela sem se zgruditi pred te in ti priznati svojo ljubezen! O, Jurij, ti si mi bral boleost iz obraza, zato si me poljubil, morda iz sočutja, — iz

cvetoče gozdno drevesce, katero raste in cvete naravno, dasi ne popolnoma umerjeno, in katero s svojo lastno svežo silo od prve mladosti dalje kljubuje neštivilnim sovražnikom.

Sedaj smo torej v leposlovju srečno dospeli tako daleč, da treba nekaterim pisateljem vse to razkladati iznova. Njih Muze so v političnem boju pobesnele. Naj bi kdo prevel njih spise v nemščino ter ponudil najzakotnejšemu nemškemu časopisu, ki izhaja kje na Rujani! In prepričal bi se, da je še za tam preslabo. Sploh bi ne bilo napačno, ako bi nekateri slovenski pisatelji-začetniki včasih kak svoj spis preveli v drug jezik in prevod kam ponudili. Tako bi spoznali, koliko se pri drugih narodih terja od pisatelja, preden njegova dela najdejo založnika.

Da pa je nekaterim našim pisateljem še sedaj treba dajati takšne svete, takšna pojasnila, da jim treba že davno razložene stvari spet razkladati na dolgo in široko, to je sad političnega boja, ki ga je vzbudil dr. Mahnič.

Koliko bo književnosti škodoval boj, za katerega so se od leta 1890—1892 pripravljali na vseh koncih in krajih, nikakor ni bilo neznanost, ki so bili književniki po poklicu. Zato so mnogi izmed njih z vso odločnostjo nastopili zoper dr. Mahniča. — —

Če pregledamo dolgo vrsto dr. Mahničevih nasprotnikov, skoro ne moremo umeti, kako se je boj mogel zanetiti, kako je bilo mogoče raztrgati edinost, ki je dotlej kolikortoliko vladala v slovenskem narodu.

Ravno iz tega pa najlože spoznamo, da se je boj začel o pravem času. Kmet še ni bil toliko zapleten v zanjke oderuhov, da bi bili tudi kratkovidnejši izobraženci spoznali, kako je boj potreben. Boj se je torej začel, dokler kmet še ni bil izgubljen, dokler ga je bilo še mogoče rešiti. To je glavna zasluga tistih, ki so okrog leta 1890 v slovenskem narodu zanetili politično domačo vojsko. (Konec prih.)

Politične vesti.

Trgovinsko pogodbo s Srbijo je uveljavila avstrijska vlada s 1. septembrom t. l. na podlagi pooblastilnega zakona. Da se to zgodi brez parlamentarne razprave, so vlado prisilile različne trgovske in industrijske korporacije s svojimi peticijami, dočim zahtevajo agrarci, da se mora trgovska pogodba na vsak način parlamentarnim putem razpravljati. V krščansko-socialnem klubu državnega zbora je nastal razpor raditega in je stališče ministra Ebenhocha omajano, ker ni mogel na ljubo agrarcem v ministrskem svetu doseči, da se pogodba ne uveljavi še s 1. septembrom. Tudi ogrska vlada

ljubezni gotovo ne! Ne, ne! Ljubezen je nekaj drugega, ona ne mara besedi; dovolj je en sam pogled in dvoje src je osrečenih ali onesrečenih za vedno. Ah, zdi se mi, da je danes o taki ljubezni — že težko govoriti, — svet je pokvarjen . . . Jaz sem te ljubila resnično in dala bi ti vse. Zato sem te priklenila nase — — o, kako nesrečno je dekle, ki podari možkemu svoje srce kar naprej, ne da bi čakalo njegovega! Da, in obenem sem onesrečila tudi tebe. Dolgo si moral živeti ob moji strani, z mrzlim srcem, morda celo s srdom; — odpusti mi, Jurij! Nekdaj si ljubil Manico! Zvedela sem in vesela sem bila, zavedajoča se, da si vsaj enkrat resnično ljubil. — No, tudi Manico si izgubil in pustila ti je samo Bonifacija, ki ni niti — tvoj . . . Njemu si daroval vso ljubezen! Kako živo mi je še v spominu tisti tvoj nasmeh pred sedmimi leti, ko si sedel poleg njega v koleselj in popeljal nesrečnega sina ljubljene Manice v mestne šole. Da, sedem let je že preteklo od tega, a kako bi mogla pozabiti, ko sem bila tudi jaz vesela, ko sem videla tebe tako dobre volje. On bode kmalu preskrbljen, — letos maturira, a ti — — tudi ti bodeš kmalu — — svoboden — v prihodnji pomladi ne bom več trgala cvetja . . .“

Jurij je zavzdihnil, vse mišice po telesu so mu drhtele, in Danica je naslonila blede trudno glavico na njegovo ramo.

je zato, da se pogodba s tem časom uveljavi in je v ta namen izdala že vse potrebne določbe.

Poljedelski minister Ebenhoch je podal demisijo, ker je vlada s pooblastilnim zakonom uveljavila trgovinsko pogodbo s Srbijo. Demisija najbrž ne bo sprejeta.

Vodovodne cevi v Pragi. Jako veliko prahu vzbuja zdaj oddaja dobave cevi za praški vodovod. Vodovodni odsek je sklenil oddati to dobavo neki francoski tvrdki, ne pa železniškemu kartelu v Vitkoviciu, ki je znan po svojem germaniziranju in zapostavljanju češčine. Osrednji ravnatelj kartela Kestranek je pa objavil v časopisih, da so zahtevali nekateri člani praškega občinskega sveta provizijo od kartela, ako hoče le-ta dobiti dobavo. Obdolžil je tudi vplivne češke politike in poslance, da so zakrivili različne umazanosti. Doslej se o vsem tem še ni ničesar izkazalo, kar bi omadeževalo praški občinski svet, ki je vložil že tožbo proti Kestraneku. Nemci to afero jako izrabljajo in se postavljajo zlasti na stališče, da ni prav, da se na škodo avstrijske industrije protežira inozemsko. Predsedstvo dunajske trgovske in obrtniške zbornice je sklenilo, da bo, ako se vlada ne odloči poseči v to zadevo, v prvi zbornični seji stavilo predlog, naj se uvede akcija, da bo vlada v bodoče potom zakona nastopala proti oddaji dobav v inozemstvo. Predsedstvo zastopa stališče, da je v interesu gospodarske politike vsake države, vpoštovati pri enakih cenah in enaki kvaliteti domačo produkcijo.

Volilna reforma za tirolski deželni zbor. Vlada je s pomočjo tirolskih klerikalnih državnih poslancev izdelala načrt volilne reforme za tirolski deželni zbor, ki pa je tak, da zagotovi klerikalcem za večne čase nadvlado, svobodomiselne kroge pa oropa zastopstva. Za te volitve so se vzeli volilni okraji za državni zbor, ki so za deželnozborske mandate mnogo preveliki ter križajo razne interesne zastope. Zahtevi svobodomiselnih poslancev, naj izginejo vse privilegirane kurije, se je toliko ugodilo, da je vladni načrt črtal kurije trgovske in obrtniške zbornice, ki ima vedno svobodomiselne zastopnike, pridržal pa virilne glasove, kurijo prelatov in plemiških veleposestnikov. Po sebi je umevno, da svobodomiselni poslanci ne bodo pustili, da bi se uveljavila taka volilna reforma in da se bodo najostreje uprli tej nankani. Na Tirolskem imajo podobno stališče kakor je bilo v našem deželnem zboru, ko so morali napredni poslanci pričeti s hrupno obstrukcijo, da so preprečili sprejem podobno sestavljene volilne reforme, ki bi dala kranjski klerikalni stranki popolno nadvlado v deželi. V bodočem tirolskem deželnozborskem zasedanju smemo vsled tega pričakovati hud boj.

„Ne trepetaj, Jurij! Ti ne veš, kako sem te ljubila, ne veš, kako te še ljubim in žal mi je, da si živel tako brezživljensko življenje vsa ta leta . . . Sedaj, ko te zapustim, bodeš zopet lahko živel. Ničesar ne bodem nesla seboj, sorodnikov nimam in vsi tisočaki, ki bi jih dala samo za en iskren poljub, samo za en vroč žarek tvoje ljubezni, bodo ostali tebi. Gotovo bodeš popustil učiteljstvo in se preselil v mesto; tam je bolj veselo in kmalu bodeš pozabil, da si imel kdaj ženo z imenom Danica — —“

(Dalje prih.)

Slike iz župnišča.

(Dalje.)

Že po letu 1900 sem jaz sam izkušal take razmere na Dolenjskem. V takšni župniji se duhovnik sramuje stopiti na prižnico. Ali je Kristusov evangelij samo za to, da bo duhovnik reveža bičal, bogatina pa z medom mazal okrog ust? Pridigujmo vsem, ali nikomur! Oderuh, ki vlada župnijo, se je morebiti pred pol stoletjem stepel s svojim sosedom. In zdaj duhovnik ne sme zoper sovraštvo med sosedi ziniti nobene besede, da ni razžaljen „kralj“ občine. Ravno sovraštvo med sosedi je stvar, o kateri bo najmanj še sto let treba pridigovati kranjskemu kmetu. Človek ima tako naravo, da nekaj sovražiti mora. Dokler je bil kmet pod

IV. češki katoliški shod se je vršil te dni v Pragi. Udeležba je bila jako velika, samo Slovakov je prišlo do 1000. Poslednje, ki so došli v svojih pestrih narodnih nošah, je občinstvo burno pozdravljalo.

Revolucija v Portugalu. Na Portugalskem vre že precej časa na tihem in listi poročajo, da izbruhne v soboto popolna revolucija. Kraljeva rodbina ima vedno pripravljen parnik, na katerem bo ubežala, ako se to prigodi.

Turški sultan misli odstopiti in se ta vest vzdržuje. Revež je moral zadnji čas veliko prestat, ko je uvidel, da bodo zdaj drugi delali z njim in vladali poleg njega in da je konec njegovemu absolutizmu.

Štajersko.

Štajerski deželni zbor je sklican na 15. septembra t. l. Na dnevni red pride tudi vprašanje o reformi volilnega reda za štajerski deželni zbor. Slovenski deželni poslanci se bodo morali pripraviti na oster boj, kajti preosnova volilnega reda je važna stvar, ki bo za štajerske Slovence lahko odločilnega pomena. Sp. štajerska mesta zastopajo še vedno samo Nemci; v tem oziru bi se že dalo nekaj priboriti in če bo splošna kurija pravično razdeljena, morajo v splošni kuriji na Sp. Štajerskem samo Slovenci izvoljeni biti.

Družba sv. Cirila in Metoda in obrambno delo. Po vzoru krščanskosocijalne zveze v Ljubljani je tudi na Štajerskem kmetijska zveza ustanovila obrambne odseke v svojih društvih z motivacijo: „Liberalci so v svojih glasilih odklonili skupno delo vseh slovenskih strank pri družbi sv. Cirila in Metoda.“ Mi se ne spominjamo, kedaj bi se bilo to zgodilo in če bi kak list vsled ogorčenosti, da naše klerikalne stranke odklanjajo skupno delo za obrambo Slovencev ob meji, kaj takega pisal, še ni to vzrok za razdvajanje močij, kjer gre za tako važno delovanje pri ohranitvi narodnih mej. Kranjski klerikalci se itak niso dosti udeleževali tega dela in je tudi ustanovitev „obrambnega odseka“ le humbug, da se dela konkurenca zlasti Ciril-Metodovim vžigalicam. Boleti nas pa mora, da se izvenkranjski Slovenci pridružijo temu razdoru, kar so doslej sklenili goriški in štajerski klerikalci. Vse to izvira le iz sebičnega namena, da ne bi prišli skupaj s temi prokletimi liberalci, kajti če je stvar še tako važna in življenjskega pomena za Slovence, ne, boljše je, da gre vse k vragu, nego da bi kako blagonosno delo količkaj oviralo njih sebične politične namene. Žalostno je to in kaže le, da je neplodno strankarstvo tem gospodom več nego najsvetejša korist za naš narod. Naj gledajo in potem naj se tudi trkajo na prsi: mea culpa!

graščinsko oblastjo, je sovražil graščaka. Z daj sovraži sosedo. To sovraštvo je neumno, slepo. Ravno zato se obrne zoper tistega, ki je najbližji. In kmet se spusti s sosedom v pravdo zaradi enega jajca, ki ga je hudobna kokoš znesla ravno na meji. Pravda se vleče tako dolgo, da morajo s parom konj pripeljati tožbene spise na lice mesta, ko se vrši komisijski ogled, in pravde še ni konec. Ako bi se o takih neumnostih le dovolj pogosto pridigovalo, bi se nazadnje kmet vendar tudi v tem oziru prebudil! Toda če oderuh vlada župnijo, mora duhovnik o sovraštvu molčati kakor zid.

In le tiste ženitovanske navade, ki vladajo v oderuških rodbinah! Če duhovnik ne bo zoper to nič rekel, kdo pa bo? Oderuh vsled lakomnosti izroči posestvo sinu šele, ko gre sin skoro že na petdeset. Če je več sinov, zaneti oderuh med njimi prepir, kdo dobi posestvo. Prepir je od leta do leta hujši. In oderuh se na to sklicuje: „Ne morem izročiti. Ne vem, kateremu sinu bi dal. Kakor naredim, ne bo prav.“ Tako oderuh obdrži posestvo v rokah kar najdalje more. Ker ima vsak sin enako upanje, da dobi očetovo posestvo, zato revne ženske love vsakega enako. In to se pozna v farni rojstni knjigi. To so sledovi, ki pričajo, da sta se srečala največja revščina in največje

Strankarstvo nad vse! „Narodni list“ poroča, da je vodstvo kmetijske zveze v Mariboru zapovedalo nekemu duhovniku, da je moral odstopiti kot odbornik narodne čitalnice in tudi kot predsednik javne ljudske knjižnice. Zakaj? Ker je menda v družbi z liberalci delal na polju prosvete!

Podružnica „Südmarke“ v Celju je imela pretečeno nedeljo svoje zborovanje, katero je vodil dr. Ambrositsch. Zborovanje je bilo zagledelj važno, ker se je na tem shodu povdarjalo, da „Südmarkino“ osrednje vodstvo ne razumeva svoje naloge glede delovanja na Sp. Štajerskem. Vodstvo kolonizira v kmečkih občinah, zanemarija pa popolnoma južnoštajerska mesta. Ravno v mestih se mora gledati, da ne prehaja nemška posest v slovenske roke, kar se je v zadnjem času žal že prigodilo. Predsednik je mnenja, da bi bilo dobro, ako se njih podružnica emancipira od osrednjega vodstva in ustanovi samostojno okrožje „Gau“ za Spodnje Štajersko. Ta „Gau“ se je tudi ustanovil in je bil predsednikom izvoljen dr. Ambrositsch. Obenem se je zahtevalo, da mora biti Spodnje Štajerska zastopana v osrednjem vodstvu in se je kot zastopnika nominiralo istega dr. Ambrositscha, ki je najbrž najbolj delaven človek med celjskimi nemčurji. V svesti smo si, da bodo začeli intenzivno delati svojo osvajalno politiko, a kaj bo, ako se obe slovenski stranki ne postavita skupno po robu? Kje je narodni svet za Spodnje Štajersko, ki bi bil najbolj poklican braniti slovensko posest pred nemško osvojo. Pazite in ne razdirajte!

Kranjsko.

Deželna zveza za tujski promet — in tujski promet na Kranjskem.

II.

Zadnjič smo omenili poročilo občnega zbora deželne zveze o njenem delovanju. Poročilo nas je zadovoljilo v vsem razen enega. Spominjalo se ni prezasluznega predsednika, ki je načeloval zvezi od prvega početka do zadnjega časa, to je g. pl. Trnkóczy-ja. Idealno navdušen za povzdigo tujskega prometa na Kranjskem ni bivši predsednik štedil ne s časom ne z denarjem, kjer je šlo zastopati koristi in cilje deželne zveze. Bil je res vzoren predsednik zveze in je velika škoda, da je odstopil, kar si moramo tolmačiti, ker ni več voljen v odbor. V privatnih družbah je vselej z vnemo zastopal načela, ki jih zasleduje zveza za tujski promet in ne trdimo preveč, ako pripisujemo njemu zaslugo, da so se skeptični Ljubljančanje bolj ogreli za tujski promet, ki se jim je zdel poprejši za naše kraje nepotreben. Kje je bila še deželna

bogastvo. Srečala sta se. Skupaj pa ne moreta biti, ker nista za skupaj. In pri oderuhovih sinovih tudi to ne more biti vkup. Oderuhovi sinovi se namreč ženijo stari. Tak ženin se mora nesrečno oženiti. Starih bogatih deklet, ki bi bile brez napak, ni mnogo. Če vzame revno, ki je v pravih letih, zakriče ljudje, da mu je za njeno mladost več kot za vse drugo. Bogata ženska, ki je v pravih letih, ga ne sme vzeti; sicer zakriče ljudje, da se je polakomnila njegovega denarja. In zato tak ženin vzame bogato nedoraslo žensko, ki nima lastne volje in tudi vse pameti še ne. Tako dobi ženo, ki bi bila morda primerna za meščansko gospodinjo, za kmetijsko pa ne, itd. itd. itd.

Seveda so to stvari, o katerih se ne more govoriti v cerkvi. Toda če se v tem oziru godijo le dovolj debele neumnosti, če oderuh vpelje v župnijo čudaške ženitovanske navade, če se moški zaradi takih nespameti trumoma izseljujejo v Ameriko, duhovnik ne sme popolnoma molčati. Zato je plačan, da govori. A naj si drzne ziniti pol besede v župniji, v kateri vlada oderuh! Prejel bo plačilo takšno, da bo pomnil: Oderuh mu bo takoj segel v farovško kuhinjo.

Ali pa ni bila zgodovinsko važna oseba tista kuharica ljubljanskega generalnega vikarja Lenarta, s katero se je sredi šestnajstega stoletja dal poročiti? Generalni vikar Lenart Mertlic je

zveza za tujski promet, ko je g. pl. Trnkóczy že faktično deloval za povzdigo tujskega prometa na Kranjskem ter vzpodbujal merodajne faktorje, naj se kaj učini v prilog kranjskemu tujskemu prometu. To se je zgodilo z ustanovitvijo zveze, kateri je hvalevredno načeloval tri leta.

Kakšni nagibi so dovedli navdušenega prvoborilca do odstopa iz zvezinega odbora, to razmotrivati ni naša naloga, pač pa smo pričakovali, da se bo občni zbor spominjal z iskreno zahvalo svojega bivšega predsednika. To se ni zgodilo in to smo hoteli konstatirati kot dejstvo, ki nam ni ugajalo v poročilih o občnem zboru. —

Obisk tujcev v letošnji sezoni je bil slab, ako primerjamo preteklo leto. Tako Postojina kakor gorenjski kraji se pritožujejo, da so izostali tuje. Bled je šele v drugi polovici avgusta pridobil, da bo koncem sezone vseeno še izkazoval prirastek. Ne pa tako drugi kraji, zlasti Bohinj, ki je letos nazadoval.

Nazadovanje tujskega prometa se je pa letos splošno opazilo v vseh alpskih pokrajinah in je bila sezona tujskega prometa tako slaba kakor že mnogo let ne. Švicarski hotelirji so se javno pritožili o slabem obisku, v prvi vrsti, ker je izostala Amerika, najbrž vsled gospodarske krize, ki so jo imeli. Letos se je opazilo, da so ravno bogati tuje precej izostali, pomnožili so se pa letoviščarji srednjih stanov. V planinskih deželah je bil torej slab obisk, nasprotno se pa naša rivijera pohvali, da še ni bilo nikoli toliko tujcev. Opatija, Lovrana, Gradež, Kraljevica, Cirkvenica itd. so imeli polno tujcev, zadnje naštetih kraji v prvi vrsti srednje stanove.

Na Gorenjskem se par let sem tudi opaža, da izostajajo nemški tuje, pa prihajajo v vedno večjem številu Čehi, Hrvatje in drugi Slovani, tudi Rusi.

Tukaj torej bi bilo treba kranjski deželni zvezi za tujski promet zastaviti lopato: privabiti v prvi vrsti slovanske letoviščarje: Čehe, Ruse, Poljake, Srbe, Bolgarje in Hrvate.

Za veliki turistiški promet z Amerikanci, Angleži in Francozi ne pride naša dežela še toliko vpoštev, deloma ker ne leži na taki svetovni progji, še bolj pa ker je premalo znana in celo osrednja vlada, ki bi morala skrbeti za reklamo vseh dežel enako, jo prezira v svojih reklamnih spisih, ali jo pa le odpravi s par vrsticami. Vsa velika reklama za Kranjsko je doslej izšla le iz deželne zveze za tujski promet, toda ta reklama je v prvi vrsti veljala za privabitev Nemcev, najbrž ker so reklamna sredstva v Nemcih veliko bolj razširjena in vpeljana nego pri Slovanih. Treba bo torej deželni zvezi poiskati načine, kako bi se pri Slovanih uvedla velika reklamna akcija.

Ugodna prilika, ki se morda za več let ne bo več nudila za tako reklamno akcijo, je

takrat postal luteran. Brez dvoma je upal, da bo po njegovem zgledu ravnala vsa kranjska duhovščina, ali vsaj večina. Toda zmotil se je. Izobčili so ga in mu vzeli dohodke.

Vem iz lastne izkušnje, da ne more imeti sorodnice pri sebi duhovnik, ki se bije z oderuhi! Ako ima pri sebi sorodnico, počno oderuhovi ljudje z duhovnikom tako, kakor s samskim učiteljem: Vsak dan mu drugo nevesto sodijo ter jo za njim ščujujejo. Dan za dnem, leto za letom traja pravi peklenski čarovniški lov. Župnik iz samih ženskih „flavz“ ne pride ven. Nazadnje se sam sebi začne zdeti kakor nekakšen večni star ženin. Oderuh ve, kako je treba ljudi krotiti. Vsled tega duhovnik ne more in ne sme imeti pri sebi sorodnice, če se bojuje z oderuhom.

Jako prav je bilo, da je škof Missia leta 1890 kranjskim duhovnikom namignil, češ, niste dolžni imeti sorodnic pri sebi. Ako bi bili vsi kranjski duhovniki imeli pri sebi sorodnice, bi se ne bilo izvojevalo, kar se je.

Dobre reči so drage. Res je najbolje, ako ima duhovnik prav vzgojeno sorodnico v svojem župnišču. Tako je duhovnik še najbolj gospodar pod farovško streho. Toda koliko časa in truda je treba, da duhovnik sorodnico vzgoji! In dokler jo vzgaja, je včasih taka reč, da treska po vsej fari. Kar je jezičnih ženskih, vse stoje

kongres slovanskih časnikarjev, ki se vrši prihodnje dni v Ljubljani. To priliko izrabiti, zveza nikakor ne sme opustiti. Največja reklama so časopisi in če se njih najboljšim zastopnikom pokažejo krasote naše domovine, bo ta reklama oziroma opisi v vseh največjih slovanskih časopisih več zalegla nego tisoč in tisoč lepakov, brošur in drugih reklamnih sredstev. Ti opisi, ki jih bodo priobčevali slovanski časnikarji, se ne bodo omejili samo na lepoto krajev, krasoto divne narave, gor, planin in jezer, pisani bodo z veliko ljubeznijo sorodnega srca. Reklo se bo v njih: obižite te kraje nele radi njih lepote, ampak v teh krajih boste našli tudi bratski narod, ki govori podoben jezik, ki čuti slovansko. Bratje, zahajajmo k bratom, ki nas umejo in nas ne bodo gledali po strani in imeli edinole za molzne krave!

To priliko mora tedaj porabiti deželna zveza ter v prvi vrsti bratom Slovanom pokazati naše divne gorenjske kraje. To bi se moralo na vsak način zgoditi in zveza bi zakrivila veliko napako, za njene namene nenadomestno izgubo, ako tega ne stori. Priznamo, da je to zvezano z velikimi stroški in jih zveza s svojimi sredstvi ne more zmagovati. Toda zveza mora odločno zahtevati podpore od ministrstva javnih del baš za ta namen. Če je vlada potrosila za angleške časnikarje toliko in toliko tisočev, mora žrtvovati tudi nekaj za slovanske časnikarje, to tembolj, ker pripravlja veliko akcijo za privabitev ruskih letoviščarjev in potovalcev v Avstrijo. Pred kratkim se je mudil načelnik oddelka za tujski promet v ministrstvu javnih del dr. Schindler v Petrogradu ter pridobil tamošnjo avstrijsko kolonijo za te namene.

Ako torej vlada sama dela na privabitev ruskih in drugih slovanskih letoviščarjev v Avstrijo, bo tem rajši podprla vsako podobno akcijo v tej smeri, ki takorekoč njeno delo izvršuje. Svetujemo torej deželni zvezi, da izvede povodom kongresa slovanskih časnikarjev najobsežnejšo reklamo za Kranjsko in da za stroške te reklame zahteva pokritja od vlade.

Dr. Lampe proti učiteljstvu. Ni dovolj, da poslanci in drugi govorniki S. L. S. po shodih vedno udrihajo po učiteljstvu ter svoja mladeniška društva naravnost pozivljajo, da se dejanski lotijo takih učiteljev, ki bi zgago delali politiki S. L. S., to se pravi, da bi organizirali ali delali za napredno stranko, zdaj pride še deželni odbornik Lampe in izjavi, da bodo na Kranjskem dobili boljše službe edinole člani „Slomškove zveze“. Kdor je omahljiv in mu hudo prede za kruh, si ne bo premišljal dolgo, stopiti v tabor, kjer se mu obetajo egiptovski lonci, toda značajnim učiteljem, ki imajo svoje trdno prepričanje, se bo po tej izjavi le še bolj vzbudil gnev in srd proti taki stranki, ki daje

prednost najslabšim učiteljem, če so njih prištaši in zapostavlja najbolj zmožne napredne učitelje. Poštenemu človeku se mora res že gabit taka praksa, ko se hoče uvesti absolutno paševanje. Kaj jim mar napredek v šoli, izobrazba naroda, da se le vrtili kolesce klerikalne politike nemoteno. In izvrševalni organ, eksekutor v deželnem odboru, še piše v slavnostni številki „Slovenca“: „Rodu, ki pride, boš prepričevalno govoril (namreč katoliški tisk), da je pravi katoličan vnet ljubitelj in veren gojitelj napredka, prosvete in kulture!“ Morda to velja o drugih katoličanih kakor smo naprednjaki, o dr. Lampetu in njegovih tovariših ni sluha o pravem gojenju napredka, prosvete in kulture. Bog ne daj, kam bi pa prišli, ko bi ljudstvo obdarili s tem. Dr. Lampe tudi piše: „Iz kamna in železa kreši svet zmagujoče resnice in žar bratovske ljubezni!“ Kje je resnica pri Vašem časopisju in kako daleč je bratovska ljubezen! Napredni učitelji, skusili ste že in skusili še boste to bratovsko ljubezen, ki se pri naših „katoličanih“ pokazuje v brezmejnem sovraštvu in v grešni strasti uničiti vse, ki ne trobijo v njih rog. Tako bratovsko ljubezen izvršujejo zastopniki katoliške misli pri nas!

Spomini časnikarja dr. Žitnika. V slavnostni številki „Slovenca“ povodom blagoslovljenja „Katoliške tiskarne“ priobčuje dolgoletni urednik „Slovenca“ dr. Ig. Žitnik svoje spomine, ki so pravzaprav interesantni, kakor so vsaki spomini, če se tičejo domače povestnice. V teh spominih so pa tudi jako nečedne stvari. No, eno stvar bi že preboleli, čeprav kaže slabe manire „izobraženega“ časnikarja-duhovnika. To namreč, ko piše o svojem prvem sotrudniku. „Oba sva kadila kot Turka, on cigarete, jaz viržinke, da bi bil lahko dim mazal na žemlje, katere sva žvečila v kratkih odmorih. Najini pljuvalniki so bili ulica in trije koti v sobi.“ Bogve, so-li bili takrat pljuvalniki na svetu? Pač je bil skrajni čas, da je dal mestni magistrat napraviti table, na katerih se grozi s kaznijo 10 do 400 K, če kdo pljuje na tla. Škoda, da ni dal dr. Žitnik fotografirati dotične sobe; radovedni smo, kako bi krasila slavnostno izdajo Slovenca. Izgledala bi podobno kakor Luterjeva soba, kjer je hudiča s tinto nagnal. Morda nam napiše še kdo spomine, ki je tisti čas hodil mimo „Slovenčevega“ uredništva, kako so brizgali temnobarvni vodometi skozi okno na ulico. No, nekaj humoristične zabele ne škodi nič spominom! Bolj nas pa zanima v teh spominih neki drug dogodek, ki dobro osvetljuje značaj poznejšega „mož-besede“. V boljše razumevanje priobčimo cel odstavek: „Imel sem sotrudnika, ki je napisal vsak dan, če sem želel, za dve rešeti rokopisa. Rekli smo mu „mož.“ Bil je točen, kakor dobra ura, molčeč v uredništvu, kakor puščavnik. Dobršen del njegovega

Izjeti iz faranov kar največ mogoče denarja, to je po mnenju sorodnice duhovnikova prva dolžnost: Krava je zato, da se molze.

Ne samo duhovski nasprotniki, tudi redovniki imajo v tem oziru dostikrat jako napačne pojme.

Pride na primer mlad sveteni duhovnik k staremu redovniku in redovnik ga očetovsko svareče vpraša: „Kakšne ljudi pa imate v župnišču? Ali imate starše pri sebi?“ — Kaj hoče duhovnik v župnišču s starši? Ako ima župnik očeta pri sebi, je pravi župnik oče, ne sin. In goditi se potem mora vse tako, da je za župnikovo sorodstvo prav, ne za faro. Sicer pa, če bi navaden kmetski mož lahko vladal župnijo, čemu terjajo od duhovnika, da mora študirati šestnajst let?

Skratka, duhovniku se nikakor ne more nakladati dolžnost, da imej pri sebi sorodnike. Rad priznam, da so duhovnikovi sorodniki navadno pobožni, pošteni in dobri. Vse to priznam. A vkljub temu je res, da so za duhovnika njegovi sorodniki skoro vselej velikanska zavora pri izvrševanju duhovskih dolžnosti.*

*) Torej sorodnice ne, nesorodnice pa še manje! Skratka: katoliški duhovski celibat se naj odpravi!?

rokopisa je šlo v koš, ker so staveci le z največjo težavo čitali njegove hierogliffe. Neki dan zapazim v „Novicah“ uvodnik proti „Slovencu.“ Prosil sem „moža,“ naj napiše „Novicam“ odgovor. Takoj vzame nekaj praznih listov ter prične pisati odgovor, ne da bi bil prečital članek v „Novicah.“ To polemiko z „Novicami“ je „mož“ nadaljeval nekaj časa. Med tem pa sem opazil, da vsak teden enkrat neznan deček „možu“ prinaša zaprta pisma. Neko popoldne „mož“ pozabi v uredništvu tako pismo brez naslova. Slutnja mi ni dala miru, da sem odprl pismo. In kaj vidim? „Možev“ rokopis in krtačni odtisek članka za „Novice“ proti „Slovencu,“ kar je „mož“ sam pisal. To je tako nečedna in delikatna stvar, da jo priobčimo brez komentarja. Javno se bahati, da je zakrivil dejanje, ki je pod kazenskim zakonikom. Vedé odpirati tuja pisma! Časnikarji se sramujejo takega kolege. Saj se mora v prvi vrsti od nas zahtevati dostojnosti. Ej, pisatelj spominov, s takimi spomini si ne boš delal časti, niti sebi, niti svojemu časopisju!

Razstava „Otrok“. 8. septembra t. l. se otvori v vseh gornjih ter deloma tudi v spodnjih prostorih ljubljanskega Narodnega doma razstava z geslom „Otrok“, katere namen je, pokazati vse, kar so storile znanost, umetnost, literatura in obrt, kaj so nadalje storila razna društva za oskrbovanje otroka, in to v prvi vrsti pri nas, v drugi vrsti pa tudi drugod. Razstava bo kolikor mogoče slovenska, narodna. Udeleži se je veliko število ljublj. slovenskih trgovcev, dalje razni slovenski otroški vrteci s svojimi deli, Pichlerjeva udova na Dunaju, ki je poslala 7 velikih zabojev razstavnih predmetov, — ljubljanske slovenske šole, Družba sv. Cirila in Metoda, slovenska gluho-nemnica, zagrebški zavod za odgojo slepe dece, — vsi z učili in izdelki svojih gojencev. Higijenska skupina se aranžira pod strogim nadzorstvom zdravnikov. Umetniški oddelek bo obsegal okoli 50 slik in risb, slikarska šola g. R. Jakopiča pa še posebej približno 50 del. Med igračkami bo gotovo vzbujala največje zanimanje velika skupina punčk, ki bodo oblečene v najraznovrstnejše slovenske narodno noše. Vsa razstava bo obsegala 29 skupin, ki bodo vse instruktivne in okusno sestavljene. Odbor je izdal tudi obširen katalog. Gotovo je, da bo razstava „Otrok“ jako zanimiva, podučna in krasna. Pokaže nam, kaj imamo, pa tudi česa še nimamo za izboljšanje telesnega in duševnega procvita naše mladine ter vzbudi več realnega zanimanja za slovensko deco. Dolžnost vsakega zavednega Slovenca in vsake Slovenke je, da si ogleda razstavo „Otrok“; posebno pa opozarjamo nanjo slovenske starše vseh slojev. Vstopnina bo znašala 40 vin., katalog pa velja 60 vin.

„Slovenčevi“ inserati. Prejeli smo od odličnega rodoljuba sledeče vrste: „Posoda vse

Kajpada, duhovnik ne sme brez podpore pustiti staršev. A vzeti jih k sebi v župnišče, to pa dostikrat še manj sme.

Škofu Missiji je bilo vse to pred očmi, ko je začel boj zoper oderuho. Zato je l. 1890 dal duhovnikom razumeti, da jim glede na farovške posle pusti popolnoma prosto roko. Terjal je samo, naj noben duhovnik nima nič nenravnega. Sicer je bilo pa od tistega časa dalje duhovniku prosto, da si je najel ženske, kakršne je hotel.

To prostost je škof Missia duhovnikom moral dati, ker je videl, kaj počno oderuhi z duhovnikovimi sorodnicami. Oderuhi in njih ljudje so duhovnikove sorodnice tako zlorabljali, tako se igrali z njimi, tako jih oslili, da duhovnik sorodnic ni mogel imeti pri sebi.

Škof Missia je torej moral nekoliko prijenjati glede na farovške posle; moral je glede na farovške kuharice vpeljati mečjo disciplino. Da bi se pa duhovščina vsled tega ne pomehkužila, jo je moral pognati v najstrastnejši boj zoper oderuho. Drug izhod ni bil mogoč.

pod praporom duhovnikove sorodnice, ki se opira na farane v to svrhu, da bi vladala župnika. Ob takih prilikah se dogajajo prizori, da se mi gnusi, jih opisovati.

Imeti pri sebi nesorodnico in živeti z njo brez prič, to je seveda še slabše. Ampak o tem za sedaj ne govorim.

Naj ostanem pri dejstvu, da duhovnik navadno ni mogel imeti pri sebi sorodnic, ako se je bojeval z oderuhi.

Vemo, kako duhovnikova sorodnica navadno ravna. Duhovnik ji ne sme nič reči. Mora ji biti pokoren služabnik. Sicer bo takoj začela tisto svojo pesem:

„Tvoja fara ni tvoja, ampak naša. Naša „žlahta“ je plačevala za teboj, ko si študirai. Zato tvoji dohodki niso tvoji, ampak naši.“

In če bo duhovnik sorodnici zažugal, da bo šla proč, ako ne bo ubogala, se mu bo obregnila: „Žugaj kakor hočeš, jaz ne grem proč. Zaradi tebe se nisem omožila, zato ne grem proč, ali ti je moje gospodinjstvo všeč, ali ne.“

Če bo duhovnik na te besede odjenjal, mu bo sorodnica vprihodnje ob vsaki priliki kljuvala, samo da bo pokazala svojo moč.

In sorodnica navadno terja, naj bi duhovnik drl farane svojemu sorodstvu na ljubo.

idealnosti, pobožnosti in svetosti išče v inseratih „gospo“ in gospode, da pomagajo proti dnevnemu zaslužku 15 K pri zelo lukrativnem podjetju. Ne vem, ali so v upravništvu „Slovenca“ res slepci ali pa so iz pohlepa po denarju izgubili že vso pamet. Ker ali ne diši vsa stvar prav grdo po kupčiji s človeškim mesom, v svrhu katere bi se naj pridobile osebe proti visoki proviziji?! Veselilo bi nas, če se motimo, a menda se ne.“

Gosp. Silvester Škerbinec, doslej knjigovodja pri tvrdki Souvan v Ljubljani, je postal ravnatelj Gospodarske zveze. Omenimo to zategadelj, ker nam je žal, da se imenovani gospod ni pridobil za kako napredno podjetje. G. Škerbinec je vsestransko poraben zlasti na gospodarskem polju in ima dobro pero. Upamo pa, da se bo g. Š. na svojem vodilnem mestu držal zmerne politike in ne strankarstva, da se bomo vsaj na gospodarskem polju včasih zblížali, kajti pri sedanjem položaju politike njegovega gospodarja je vsled zagrizenosti vsako skupno delo takorekoč skoro izključeno.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda je določena na dan 13. septembra t. l. v Ptuj. Pozivljemo vse podružnice, ki tega doslej še niso storile, da skličejo nemudoma občne zборе, volijo odbor in imenujejo delegate, ki jih bodo zastopali na glavni skupščini. Ako kaka podružnica tega ne stori o pravem času, nima na glavni skupščini glasovalne pravice. Nahajajo se tudi podružnice, ki sicer uzorno delujejo in gmotno podpirajo, ne morejo pa se odločiti, da bi imele občni zbor in volile odbor. Prosimo točnosti tudi s te strani, da moremo javnosti izkazati družbino stanje. Prosimo tudi, da se naznani vodstvu število podružničnih članov: pokroviteljev, ustanovnikov, letnikov in podpornikov. Čim večja jasnost in točnost iz podružnic, tem večja iz naše centrale. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, 17. avgusta 1908. Senekovič, prvemestnik, l. r.

Vabilo na XXIII. redno veliko skupščino „Družbe sv. Cirila Metoda v Ljubljani“ v nedeljo, dne 13. sept. 1908 v Ptuj. Spored: Zborovanje se prične ob 11. uri dopoldne v „Narodnem domu.“ 1. Nagovor prvemestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo nadzorništva. 5. Volitev članov v družbino vodstvo. 6. Volitev nadzorništva (5 članov). 7. Volitev razsodništva (5 članov). 8. Slučajnosti. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, dne 22. avg. 1908. — Dostavek: 1. Po zborovanju bo skupni obed v restavraciji „Narodnega doma.“ Kuvert 2 K 50 v. Udeležencem se je zglasiti do 8. sept. z naslovom: Moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda „Narodni dom“ v Ptuj. 2. Dne 12. sept. odhod iz Trsta ponoči ob 11:30. Dne 13. sept. odhod iz Ljubljane zjutraj ob 4:57, iz Zidanega mosta zjutraj ob 6:41, iz Celja ob 7:15 zjutraj. Prihod v Ptuj ob 7. uri 53 minut.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda pozivlja vse pravne korporacije, ki so družbine pokroviteljice, da nemudoma naznanijo delegata za glavno skupščino — ako ta že ob ustanovitvi pokroviteljstva ni bil določen —, da more dostaviti dotičnim izpolnjene zglasnice in ostale tiskovine, ker bi sicer dotično pokroviteljstvo ne imelo glasovalne pravice na skupščini.

Odkritje nagrobnika in spomin. plošče Simona Gregorčiča se vrši dne 6. septembra tega leta na Vrsnem oziroma pri sv. Lovrencu. Nagrobnik in spominska plošča sta delo slov. umetnika Bitežnika v Gorici. Odbor za Gregorčičev spomenik vabi vse Gregorčičeve častilce k temu slavlju.

Dijaški dom v Ljubljani, ki ga nadzoruje in upravlja c. kr. vadniški učitelj Josip Kostanjevec, sprejema v popolno oskrbo učence ljudskih in dijaške srednjih šol ljubljanskih. Vestno nadzorstvo, zagotovljeni dobri učni uspehi, brezplačna pomoč pri učenju. Dijaki se sprejemajo tudi med šolskim letom. Komur je mari dobra vzgoja lastnih otrok, naj se obrne zaupno na gori imenovanega, ki daje vsak dan ustno ali pismeno vse potrebne podatke in navodila. V Ljubljani, Poljanska cesta št. 22

Občni zbor akad. fer. društva „Prosveta“ se vrši 8. kimovca ob 8. uri zvečer v dvorani

hotela „Ilirija“ v Ljubljani s sledečim sporedom: 1. Čitanje zapisnika, 2. poročilo odbora, 3. poročila podružnic in odsekov, 4. poročilo preglednikov, 5. volitev predsednika, 6. volitev odbora, 7. volitev preglednikov, 8. samostojni predlogi in 9. slučajnosti. Samostojne predloge je treba najpozneje 48 ur prigrasiti odboru v Ljubljano.

Raznoterosti.

Francoski časnikarji v Avstriji. Listi poročajo, da nastopi 18 francoskih žurnalistov, sotrudnikov najuglednejših francoskih listov, potovanje v Avstriji. Program njih potovanja je izdelalo avstrijsko železniško ministrstvo in ministrstvo za javna dela. Glavni namen tega potovanja je, da se seznanijo z avstrijskimi planinskimi deželami. V programu čitamo obisk Tirolske, Koroške in Solnograške ter potem vožnja čez Gorico v Trst in obisk avstrijske rivijere. Ne čitamo pa obiska Kranjske, ko se vendar pe-ljejo po bohinjski železnici! Ali se ne bodo nič ustavili na Kranjskem? Tu bi bila naloga deželne zveze za tujski promet, da poseže vmes in zahteva, da se Francozi ustavijo tudi na Gorenjskem bodisi na Bledu ali v Bohinju, ali da tudi obišejo Postojnsko jamo. Na Tirolskem, Solnograškem, Koroškem in na Dunaju jih pozdravijo povsod deželne zveze za tujski promet ter prevzamejo vodstvo. Nekaj dni se bodo Francozi mudili na Dunaju, potem gredo v Prago, kjer si ogledajo Praško razstavo, nato se vrnejo proti domu. — Kakor smo pa zdaj izvedeli, se francoski časnikarji vsled prizadevanja državnega poslanca župana Hribarja vendarle ustavijo na Kranjskem in sicer obišejo Postojno.

Tatvine v zbirkah slik. Zadnji čas se je izvršilo v galerijah slik več tatvin. V galeriji slik grofa Harracha na Dunaju je izginila van Dyckova slika „otrokova glava.“ Ravno tako je iz knez-Liechtensteinove zbirke izginil dragocen relief. Iz Peterburga se po-

roča, da je bilo v petrogradskem gledališkem klubu ukradena krasna Boucherjeva slika v vrednosti 25.000 rubljev. V Solnogradu je bil aretiran neki Retl, ki je iz Germania muzeja v Norimberku ukradel za 2000 mark dragočnosti.

Nesreče v gorah. Vsako leto zahtevajo visoke gore svoje žrtve. Deloma so turisti sami krivi, ker delajo že preveč vratolomne poskuse. Tudi Triglav je letos po nekaj letih zopet zahteval človeško življenje. Ponesrečil je na njem dunajski turist Wagner. Na Montblanku so tekom tedna ponesrečili trije turisti in ena turistinja.

Stoletnica Schulze-Deliča. Dne 29. avgusta je minilo 100 let, odkar se je porodil Herman Schulze v vasi Delič, ustanovitelj samopomoči na gospodarskem polju potom zadružništva. Dotlej je bil denar večinoma nakopičen le pri bogatih privatnikih, ki so ga izposojevali proti visokim obrestim in le proti zanesljivemu poroštvu. Mali rokodelci, obrtniki in srednji stanovi se niso mogli boriti proti kapitalistom, ker niso imeli kredita. Nato je nastopil Schulze s svojo idejo gospodarske samopomoči ter ustanavljal zadružne posojilnice, konzumna društva i. t. d. Pomen zadružništva v gospodarskem življenju je neizmerne važnosti, saj vidimo to tudi pri nas, zato se tudi naš list spominja moža, ki je dal idejo za zadružništvo in jo tudi dejansko izvršil. Njegovi spisi so se predstavili na vse evropske jezike in bil je doma kakor v inozemstvu odlikovan na različne načine. Kako se je v Nemčiji zadružništvo razširilo, nam kažejo naslednje številke. Prvo zadružno zborovanje se je vršilo leta 1859 v Weimaru. Takrat je obstajalo 80 posojilnic z 18.676 člani, katerim se je dalo 12.394 mark posojila. Dvajset let pozneje je bilo že 948 društev z 480.507 člani in 1.456.008 markami prometa. Leta 1905 je pa bilo 25.399 zadrug s 3.446.078 člani. Promet kreditnih zadrug je znašal okroglo 15 milijonov mark.

Slavna šolska vodstva in gg. trgovci!

**Naročajte in priporočajte
šolske zvezke
slovenskega izdelka!**

Založnik **A. Slatnar v Kamniku.** Glavne zaloge v Ljubljani pri V. Kenda, Vaso Petričič, Fr. Igljč i. dr. ter pri trgovcih po deželi.

Spominjajte se družbe
sv. Cirila in Metoda!

Ortopedično zdravilni zavod

v katerem se zdravi pod nadzorstvom **dr. Ivana Oražna** raznovrstno skrivljenje hrbtnice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja itd. se nahaja

na Turjaškem trgu št. 4, 1. nadstropje

Pojasnila daje **dr. Ivan Oražen** ob svojih ordinacijskih urah od 9. do 10. dop. in od 2. do 3. pop. v **Wolfvih ulicah št. 12.**

Zavod je odprt tudi o velikih počitnicah.

Edino pravi je samo
Thierry-jev balzam

z zeleno nuno kot varstveno znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali 1 patentovana družinska steklenica za potovanje K 5.—. Zavojnina prosta.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

Najmanj se pošlje 2 puščici za K 3'60. — Zavojnina prosta.

Vseposod priznani kot najboljši domači sredstvi zoper želodčne težave, zgago, krče, kašelj, zasliženje, vnetje, poškodbe, rane itd. — Naročila ali denarne pošiljatve je nasloviti na:

A. Thierry, lekarna pri angelju varuhu v Pregradi pri Rogatcu
Zaloge v več lekarnah.

Čudež industrije!

New-Jork in London nista prizanašala niti evropski celini ter je velika tovarna srebrnine prisiljena oddati vso svojo zalogo zgolj proti majhnemu plačilu delavnih moči. Pooblaščen sem izvršiti ta nalog. Pošiljam torej vsakomur sledeče predmete le proti temu, da se mi povrne **gl. 6-90** in sicer:

- 6 kom. najfin. nam. nožev s pristno angl. klinjo;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih vilic iz enega kosa;
- 6 kom. amer. pat. srebrnih jedilnih žlic;
- 12 kom. amer. pat. srebrnih kavnih žlic;
- 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za juho;
- 1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za mleko;
- 6 kom. ang. Viktorija čašice za podklado;
- 2 kom. efektivnih namiznih svečnikov;
- 1 kom. cedilnik za čaj;
- 1 kom. najfinejša sipalnica za sladkor.

42 komadov skupaj samo gl. 6-90.

Vseh teh 42 predmetov je poprej stalo gl. 40 ter jih je moči sedaj dobiti po tej minimalni ceni **gl. 6-90**. Američansko pat. srebro je znano, skoz in skozi je bela kovina, ki obdrži bojo srebra **25 let**, za kar se garantuje. V najboljši dokaz, da le-ta inserat ne temelji na **nikakršni slepariji**, zavežujem se s tem javno, vsakemu, kateremu ne bi bilo blago všeč, povrniti brez zadržka znesek in naj nikdo ne zamudi ugodne prilike, da si omisli to krasno garnituro, ki je posebno prikladna kot prekrasno

ženitovanjsko in priložnostno darilo kakor tudi za vsako boljše gospodarstvo.

Dobiva se **A. Hirschberg-a** eksportni hiši amer. edino le v **pat. srebrnega blaga** na Dunaji II., Rembrandstr. 19 L. Telefon 14597.

Pošilja se v provincijo proti povzetju, ali če se znesek naprej vpošlje.

Čistilni prašek za njo **10 kr.**

Pristno le z zraven natisnjeno varstveno znamko (zdrava kovina).

Izvleček iz pohvalnih pisem:

Bil sem s pošiljativjo krasne garniture jako zadovoljen. **Oton Bartusch, c. in kr. stotnik v 27. pešpolku v Ljubljani.**

S pat. srebrno garnituro sem jako zadovoljen. **Tomaž Rožanc, dekan v Mariboru.**

Ker je vaša garnitura v gospodinjstvu jako koristna, prosim, da mi pošljete še jedno.

Št. Pavel pri Preboldu. **Dr. Kamilo Böhm, okrožni in tovarniški zdravnik**

S poslanim namiznim orodjem sem zelo zadovoljen. **Sarajevo, 22. oktobra 1904.**

Mihael Kovacević, ravnatelj pomožn. uradov dož. pri vladi v Sarajevu.

**Steckenpferd-
lilijino mlečno milo**

Za kožo najmilejše milo.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Proč s peresom!

„LILIPUT“ je pisalni stroj za vsakogar.

Model A . . . . . K 38.—

Novi model III . . . . . K 50.—

Brez konkurence z ozirom na ceno in uporabnost.

Ni igrača; ne zamenjati s sicer cenejšimi posnetki, ki pa so brez vrednosti; črke tako lepe kakor pri najdražjih pisalnih strojih; črke niso iz mehkega gumija. Razmnožbe vsake vrste. Pretiskalne kopije. Jamstvo za brezhibno delovanje.

Odlikovan na vseh razstavah.

Prospekt zastoj in poštne prosto pri razpošiljalni družbi

M. Krauss & Co., Kufstein.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:

kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje

Denarni promet
v letu 1907:

kron 5.500.000

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 % ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.**

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

**TISKARNA KNJIG IN UMETNIN
A. SLATNAR V KAMNIKU**

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEČ-BARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ □ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □ □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Slov. Gospodinja“ Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami. Knjigoveznica. Zaloga in izdelovanje šolskih zvezkov.

Podružnica v Spljetu

Delniška glavica:
2,000.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

Podružnica v Celovcu

Res. fond:

200.000 K

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

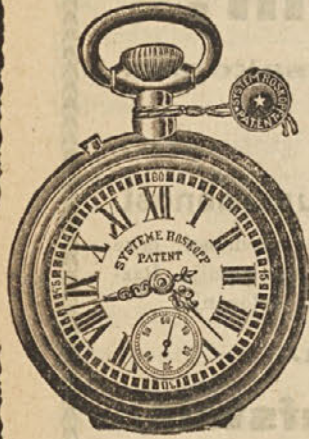
po **4 1/2 %**

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovca z zlatino in srebrnino. Eksport. Ceniki zastoj in poštnine prosti. Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobocistilno sredstvo!

SEYDLIN

Izdovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobit se povsod

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

„Velika egiptovska sanjska knjiga“

ki obsega 320 strani; razlaganje sanj, navodilo za srečkanje, srečni in nesrečni dnevi in kažipot človeškega življenja, kazalo o različnem pomenu sanj po posameznih nebeških znamenjih.

Cena 60 vinarjev po pošti 10 vinarjev več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Slovenci spominjajte se podpornega društva za slovenske visokosolce v Pragi.

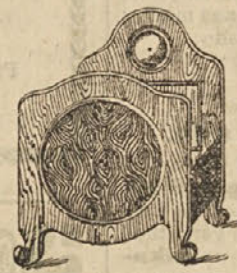

Ludovik Widmayer v Ljubljani

Resljeva cesta št. 3. Ustanovljena obrt od leta 1828

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu * poprej skoz 24 let na Bregu številka 10.

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo bališče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroca, zimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si največjo zalogo **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v Ljubljani na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Slovenci, kupujte užigalice v kopriskih družbi sv. Cirila in Metoda.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih. Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene. Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izhara izdelovane obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesionirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod „Naš List“

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših pušk in samokresov najnovejšega sistema, kakor tudi municijo in vse druge lovske priprave po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastoj.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštinih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 12,434.933-24

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1907
K 12,888.795-43

Denarni promet
K 59,197.246-20

Varnost hranilnih vlog je tudi zjamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.